

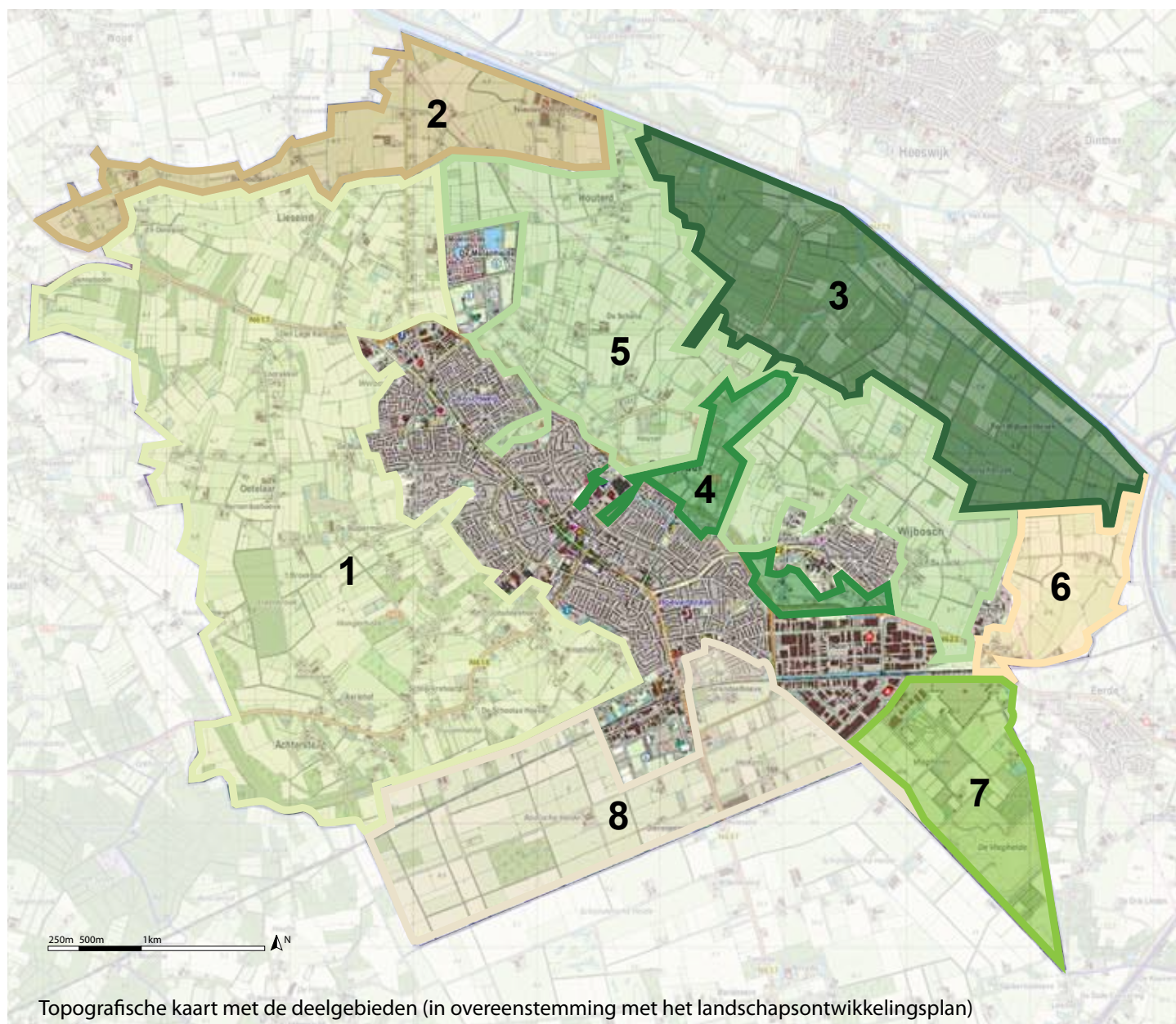
Handleiding landschappelijke inpassing

Wat betekent “landschappelijk inpassen”?

Bij een landschappelijke inpassing gaat het om het inpassen van een gebouw of een gebruik in het landschap. Bij een goede inpassing wordt rekening gehouden met de typische kenmerken en kwaliteiten van het landschap door middel van de architectuur van het gebouw en/of de aanplant van gebiedseigen beplanting.

Voor wie is deze brochure?

Deze brochure is bedoeld voor inwoners van de gemeente Schijndel die in het buitengebied een ontwikkeling willen starten. Het is een vertaling van het LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)⁽¹⁾ naar een praktische handleiding, een beeldende handreiking alsmede een bron van inspiratie voor de wijze waarop aan een goede landschappelijke inpassing van een ontwikkeling gestalte kan worden gegeven.

Topografische kaart met de deelgebieden (in overeenstemming met het landschapsontwikkelingsplan)

Het gebied is op basis van landschappelijke karakteristieken en toekomstige ontwikkelingen ingedeeld in acht deelgebieden:

1. besloten kampen-broeklandschap	5. landschappelijke overgangszone
2. landschapsontwikkelingsgebied 't Woud	6. agrarische bufferzone (Hoeves – Eerde)
3. bosgebieden Wijboschbroek	7. ontwikkeling Vlagheide
4. uitloopgebied, o.a. Smaldonk	8. Rooische Heide

De gemeente Schijndel streeft naar het behoud van een aantrekkelijk landschap. De bebouwde kom wordt omgeven door een afwisselend buitengebied met veel karakteristieke landschappelijke elementen. Het behouden en versterken van deze karakteristieke elementen is belangrijk, de onderlinge verschillen tussen de landschapstypes worden hierdoor behouden. Per deelgebied worden de kenmerken in deze brochure benoemd.

Hier volgen algemene aanbevelingen en tips:

- Het boeren erf wordt gekenmerkt door een “voor” en “achter”, voor bevindt zich de siertuin, achter is onderdeel van het omringende landschap met bomen en struiken die ook in de omgeving groeien.
- Boerderijen worden vaak omgeven door hoog opgaande bomen, samen met de gebouwen is er sprake van een harmonieuze samenhang. Kies voor gebouwen met kwaliteit, in het landschap passende kleuren en zo weinig mogelijk opvallende erfverharding en hekwerken.
- Kies voor een streekeigen en landelijke inrichting rond de boerderij, wanneer deze een andere functie heeft zoals bijvoorbeeld een horecagelegenheid of recreatieve voorziening. Veel reclame, schreeuwende kleuren en te weinig beplanting dragen niet bij aan een fraaie uitstraling van het gebied.
- Laat de inrichting van de tuin van uw woonhuis aansluiten op het landschap, wees terughoudend met schuttingen.
- Kies voor hekken en afrasteringen in het landschap passende materialen, zoals palen van kastanje of acacia hout. Maak een paardenbak niet opzichtig.
- Vermijd overvloedige verlichting, verhard niet meer dan strikt noodzakelijk.
- Houd er rekening mee dat er naast sommige watergangen een onderhoudstrook vrij dient te blijven.

Wanneer is een landschappelijke inpassing noodzakelijk?

Bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen wil de provincie dat de initiatiefnemer zorgt voor een kwaliteitsverbetering van het landschap^[2]. Deze regeling geldt voor alle ruimtelijke ontwikkelingen buiten het bestaand stedelijk gebied en de ecologische hoofdstructuur. Het betreft planmatige (stedelijke) ontwikkelingen en infrastructuur, uitbreiding van individuele functies en hergebruik op bestaande locaties.

Concreet betekent dit dat passende functies zich kunnen ontwikkelen als er ook landschapsversterkende maatregelen tegenover staan. Deze vereiste kwaliteitsverbetering is niet van toepassing op uitwerkingsplannen. Bij de vaststelling van het ‘moederplan’ is al rekening gehouden met de daarin voorziene ruimtelijke ontwikkeling.

Welke informatie vindt u in deze brochure?

- De overzichtskaart op pagina 1 in deze brochure geeft nauwkeurig aan welke deelgebieden volgens het LandschapsontwikkelingsPlan (LOP) onderscheiden worden. Een initiatiefnemer bepaalt zo op eenvoudige wijze op welk deelgebied de voorgestelde ontwikkeling betrekking heeft.
- In het bestemmingsplan “Landelijk Gebied” vindt u een opsomming van de mogelijke ontwikkelingen.
- Op pagina 3 van deze brochure zijn per deelgebied verschillen in verkaveling, gebruik, functie en landschapselementen puntsgewijs benoemd. Foto’s ondersteunen dit.
- Op pagina 4 t/m 7 worden per deelgebied karakteristieke landschapselementen beschreven.
- Mogelijke ingrepen kunnen betrekking hebben op uitbreiding, sloop en nieuwbouw ter plaatse van het initiatief. Voor elk van deze mogelijkheden is aangegeven waar bij een landschappelijke inpassing aan gedacht moet worden.
- Tot slot worden op pagina 8 en 9 de verschillende bouwstenen benoemd. Niet alleen qua toepassing, maar ook voor wat betreft toe te passen soorten beplanting.

Deze handreiking geeft uitleg over de verschillende aspecten die in het LOP worden beschreven. Deze vormen slechts de aanzet tot een plan voor de landschappelijke inpassing van het initiatief. Per ontwikkeling is het noodzakelijk om op deskundige wijze deze uitgangspunten te vertalen tot een inrichtingsplan en beplantingsplan op schaal, met een gedetailleerde opgave van de voorgestelde ingreep. Bij een landschappelijk inpassingsplan hoort ook een motivatie en onderbouwing van de gemaakte keuzes. Denk daarbij aan de inzet van een landschapsarchitect of een vergelijkbare deskundige met aantoonbare ervaring.

2. Handreiking Kwaliteitsverbetering van het landschap, november 2011

Kenmerken van de deelgebieden

1

besloten kampen-broeklandschap

- kleinschalige verkavelingsopzet
- onbebouwd broekgebied, bebouwing langs randen/wegen
- agrarisch gebruik
- kavelgrens: hagen, knotwilgen, populieren
- onverharde wegen
- populierenlanen (o.a. voorpootrecht)

3

bosgebieden Wijbosch

- afgebakend bosgebied
- onbebouwd
- houtproductie
- boomweiden, natte loofbossen en ingesloten weilanden
- populierenlanen (o.a. voorpootrecht)

5

landschappelijke overgangszone

- kleinschalige verkaveling, kamerstructuur
- bebouwing langs de weg, deels onbebouwd
- agrarisch gebruik
- laanbeplanting, kavelgrensbeplanting, open kamers
- populierenlanen (o.a. voorpootrecht)

7

ontwikkeling Vlagheide

- rationele verkaveling
- overwegend onbebouwd
- ecologische verbinding, recreatieve functies, agrarisch gebruik
- afwisselend bos, voormalige vuilstort, laanbeplanting

2

landschapsontwikkelingsgebied 't Woud

- grootschalig, entree Schijndel
- overwegend onbebouwd
- agrarisch productielandschap
- bosontginningsstroken, knotwilgenstructuur langs kavelgrens

4

uitloopgebied, o.a. Smaldonk

- kleinschalige verkaveling
- overwegend onbebouwd
- agrarisch, bufferzone stedelijk gebied
- bosrijk, gebogen verkavelingsrichting, onverharde wegen
- populierenlanen (o.a. voorpootrecht)

6

agrarische bufferzone (Hoeves - Eerde)

- grootschalig
- verspreid liggende bebouwing
- open agrarisch productielandschap
- nauwelijks opgaande beplanting

8

Rooische Heide

- rationele verkaveling, gemiddelde perceelsgrootte 1 ha
- overwegend onbebouwd, agrarische bebouwing langs wegen
- agrarisch gebruik
- openheid, struweel op kavelgrens en langs zandwegen, vliegdennen

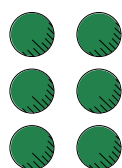
bos

boomweide

houtsingel

lanen

voorpoetstrook

bomenrij

solitaire boom

knotwilgen

hoge haag

lage haag

boomgaard

bestaande bebouwing

sloop

nieuwe bebouwing

functiewijziging

zichtlijn

open gebied

achtergevelrooilijn

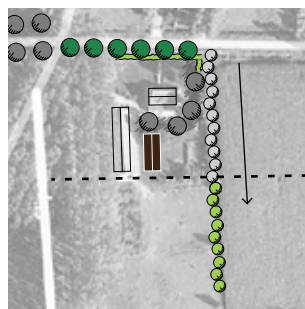
1

besloten kampen-broeklandschap

U bevindt zich in een besloten kampenlandschap. De verkavelingopzet is kleinschalig en kavels zijn vaak afgebakend door hagen. Op perceelsranden komen knotwilgen en populieren voor. Voorkomende landschapselementen zijn hagen, knotbomenrijen, boscomplexen, voorpoetstroken en houtsingels.

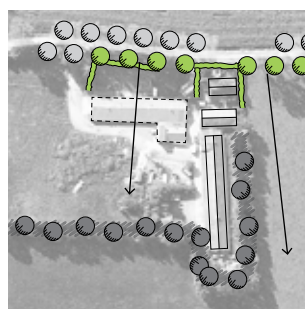
Waar aan te denken bij een uitbreiding?

De kavelstructuur van de kampen dient in acht genomen te worden. Het gebruik van knotwilgen op perceelsranden wordt aangemoedigd.

- gebruik hagen rondom woning
- behouden van zichtlijnen naar omringende landschap
- toevoegen knotbomenrijen
- bebouwing binnen maximale achtergevelrooilijn
- aanvullen laanbeplanting

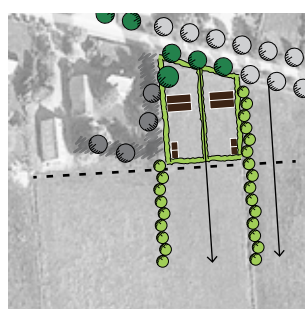
Waar aan te denken bij slopen?

De kleinschaligheid dient versterkt te worden. Dit kan o.a. bereikt worden door het beplanten van de perceelsranden en het behouden van doorkijkjes naar het omringende landschap

- beplanting in de voorpoetstrook aanvullen
- perceelsranden langs de weg voorzien van lage hagen
- rekening houden met zichtlijnen naar landschap

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

Het is zeer wenselijk het karakteristieke landschap te behouden. Opstellen die het zicht domineren zijn niet wenselijk. Kavels kunnen begrensd worden door hagen.

- perceelsranden voorzien van lage hagen
- aanvullen laanbeplanting
- zichtlijn begeleiden door knotbomenrijen
- bebouwing alleen binnen maximale achtergevelrooilijn
- opstellen uit het zicht

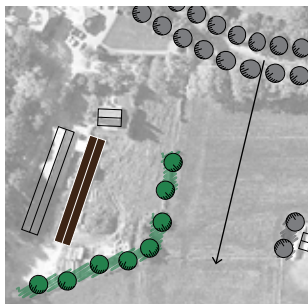
2

landschapsontwikkelingsgebied 't Woud

U bevindt zich in een ontwikkelingsgebied dat overwegend onbebouwd is. Het agrarisch productielandschap dient als entree voor Schijndel. Doorzichten vanaf de toegangswegen naar het agrarisch landschap dragen bij aan een groene entree voor de kern. Voorkomende landschapselementen zijn bosjes, erfbeplantingen en knotbomenrijen.

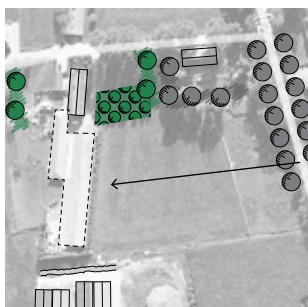
Waar aan te denken bij een uitbreiding?

Er dient voorkomen te worden dat bedrijven naar elkaar toe groeien en het gebied de uitstraling van een bedrijventerrein krijgt.

- behouden aanzienlijke afstand tussen bedrijven onderling
- doorzichten naar agrarisch gebied behouden en versterken
- toevoegen erfbeplanting rondom bebouwing
- toepassen bosjes en houtsingels

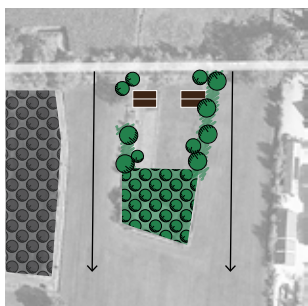
Waar aan te denken bij slopen?

Doorzichten naar agrarisch landschap kunnen versterkt worden. Ook niet-stedelijke ontwikkelingen zijn mogelijk.

- herstellen zichtlijnen tussen bedrijven
- activiteiten binnen het kader van de erfbeplanting
- randen percelen accentueren
- gebruik maken van bosjes en houtsingels

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

Nieuwbouw is toegestaan wanneer rekening gehouden wordt met het groene en onbebouwde karakter. Doorzichten dienen behouden te blijven. Niet-stedelijke ontwikkelingen zijn mogelijk.

- bebouwing omgeven door bosjes/solitaire bomen op het erf
- openheid buiten erf behouden
- recreatieve functie is denkbaar

4

uitloopgebied, o.a. Smaldonk

U bevindt zich in een kleinschalig uitloopgebied. Dit bosrijke gebied is overwegend onbebouwd. Het groene karakter en de onverharde wegen vormen een sterk contrast met het stedelijk gebied. Zo vervult dit gebied een bufferfunctie. Voorkomende landschapselementen zijn knotbomenrijen, elzensingels, hagen en erfbeplantingen. Kenmerkend zijn de gebogen kavelgrenzen.

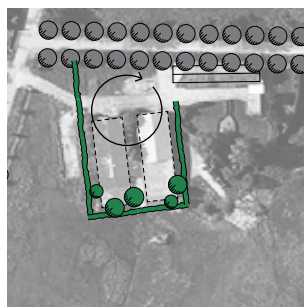
Waar aan te denken bij een uitbreiding?

Het groene karakter en de gebogen verkaveling moeten behouden blijven. Deze verzachten de overgang naar het stedelijk gebied.

- creëren van een duidelijke begrenzing van achterzijde perceel
- accentueren gebogen rand d.m.v. toevoegen van beplanting

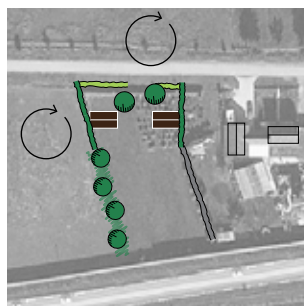
Waar aan te denken bij slopen?

Om de bufferfunctie te behouden dient beplanting aangebracht te worden op de perceelsranden.

- kavelranden beplanten
- open ruimtes omkaderen
- achterzijde percelen beplanten

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

De gebogen verkaveling dient behouden te blijven. Op perceelsranden kan een afwisselende beplanting aangebracht worden.

- creëren van duidelijke randen
- lage hagen rondom woning op de overgang naar de openbare weg

Suggesties voor ingrepen

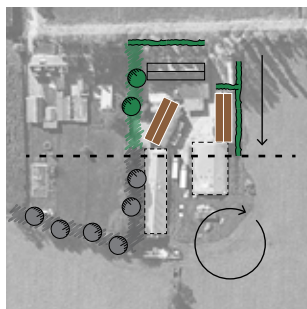
5

landschappelijke overgangszone

U bevindt zich in een landschappelijke overgangszone. Dit gebied kenmerkt zich door een open kamerstructuur en beplante wegen. De bebouwing is langs de wegen gesitueerd en soms geheel afwezig. De openheid wordt geaccentueerd door de open agrarische, natuurlijke percelen. Voorkomende landschapselementen zijn singels, bosjes en lanen.

Waar aan te denken bij een uitbreiding?

De percelen dienen hun open en natuurlijke uitstraling te behouden of waar mogelijk te verkrijgen. Dit kan bereikt worden door de activiteiten in te bedden in de kamerstructuur.

- bijgebouwen landschappelijk inpassen d.m.v. hoge hagen en houtsingels
- bebouwing in compacte setting
- percelen d.m.v. bomenrijen of houtsingels scheiden

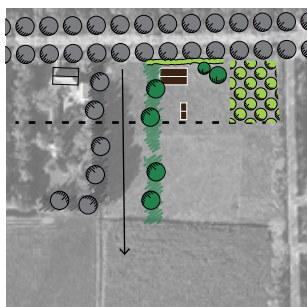
Waar aan te denken bij slopen?

Percelen met een natuurlijk karakter hebben de voorkeur en kunnen de openheid versterken. Gedacht kan worden aan recreatief medegebruik.

- doorzichten op het achterliggende land herstellen
- achtergevelrooilijn herstellen
- versterken laanbeplanting

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

De open kamers mogen niet ingevuld worden. Wel is lintbebouwing langs de wegen mogelijk. De laanbeplanting langs wegen dient te worden voortgezet.

- ruimte houden tussen de afzonderlijke functies
- houtsingels toepassen op perceelsgrenzen, die haaks op de weg staan.
- versterken laan met lage haag voor de woning

6

agrarische bufferzone (Hoeves - Eerde)

U bevindt zich in een bufferzone naar open agrarisch productielandschap. Dit gebied kenmerkt zich door verspreid gelegen bebouwing en de afwezigheid van hoogopgaande beplanting. De open ruimten tussen de bebouwing vormen een natuurlijke buffer tegen verstedelijking. Voorkomende landschapselementen zijn lanen en voorpootstroken.

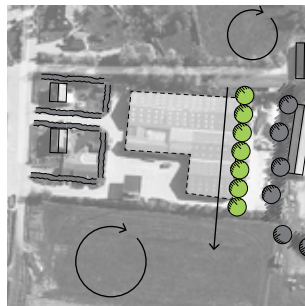
Waar aan te denken bij een uitbreiding?

Activiteiten vinden inpandig plaats. Het netto bouwvolume blijft gelijk en voorkomt verdere verstedelijking.

- recreatieve functie is denkbaar
- doorzicht naar het landschap behouden
- bedrijfshallen landschappelijk inpassen met bomenrij

Waar aan te denken bij slopen?

Open ruimten tussen agrarische bebouwing zijn van belang voor de bufferfunctie van het gebied. Het toepassen van hoogopgaande beplanting wordt vermeden.

- ruimte tussen bedrijven creëren
- doorzicht op het landschap herstellen
- zichtlijn versterken met bomenrijen

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

Grote open ruimten worden afgewisseld met ingekaderde bebouwing. Doorzichten blijven behouden of waar mogelijk versterkt.

- doorzichten op achterliggende land herstellen
- bouwen binnen bestaand bouwvolume
- woningen en erfbeplantingen vormen een ruimtelijke eenheid
- laanbeplanting aanvullen

Suggesties voor ingrepen

7

ontwikkeling Vlagheide

U bevindt zich in een heide ontginningslandschap met een rationele verkaveling. Door het niet-verstedelijkte karakter wordt dit gebied gekenmerkt door een afwisseling van agrarische percelen en boscomplexen. Naast een krachtig tegenwicht voor stedelijke druk vormt dit gebied een ecologische verbinding met omliggende natuurgebieden. Vanaf de voormalige vuilstort heeft men een waardevol uitzicht op het omliggende landschap. Voorkomende landschapselementen zijn boscomplexen, singels en laanbeplantingen.

Waar aan te denken bij een uitbreiding?

Ontwikkeling van natuur als tegenwicht voor stedelijke druk wordt nagestreefd. Bosgebieden en open agrarische percelen wisselen elkaar af. Ontwikkeling van landgoederen behoort tot de mogelijkheden.

- recreatieve functie is denkbaar
- bedrijfsbebouwing landschapelijk inpassen

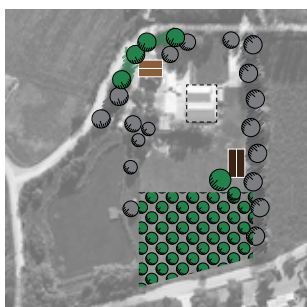
Waar aan te denken bij slopen?

Om verdere verstedelijking tegen te gaan kan agrarisch gebied toegevoegd worden.

- accent op natuurontwikkeling
- bedrijfsbebouwing verwijderen
- recreatieve ontwikkelingen zijn mogelijk

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

Bijvoorbeeld landgoederen in een groene omgeving kunnen dienen als buffer. Zowel open als gesloten bosgebieden zijn mogelijke toepassingen.

- recreatieve functie is denkbaar
- versterken natuurontwikkeling
- toevoegen boscomplexen

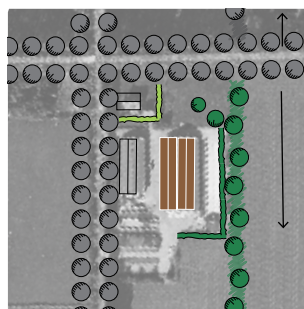
8

Rooische Heide

U bevindt zich in het heideontginningsgebied Rooische Heide. Dit rationeel opgezette, open agrarisch landschap met veelal rechte wegen en percelen vormt een landschappelijke eenheid. Voorkomende landschapselementen zijn laanbeplanting, struweel langs zandwegen en op perceelscheidingen, knotbomen en vliegdennen. Doorgaande waterlopen met riet komen vaak voor als perceelsgrens. Kenmerkend is het lineaire wegen- en beplantingspatroon.

Waar aan te denken bij een uitbreiding?

De rationele verkaveling dient zo veel mogelijk te worden behouden. Het netto bebouwd oppervlakte wordt niet vergroot en voorkomt zo verdere verdichting.

- bouwen binnen bestaande bouwvlakken
- doorgaande verkaveling aan weerszijden van de weg accentueren
- doorzichten behouden

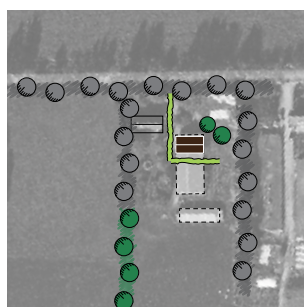
Waar aan te denken bij slopen?

De rationele uitstraling van het heideontginningsgebied dient te worden behouden door middel van het aanbrengen van lineaire beplanting.

- percelering behouden
- typerende onverharde wegen in stand houden
- recreatief gebruik mogelijk
- natuurlijke slootkanten bevorderen

Waar aan te denken bij nieuwbouw?

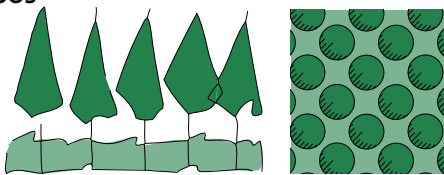

Het netto bebouwd oppervlakte wordt niet vergroot en voorkomt zo verdere verdichting. De relatie met het open landschap blijft bestaan d.m.v. zichtlijnen.

- bouwen binnen bestaande bouwvlakken
- bebouwing diep op het kavel voor behoud openheid
- doorzichten behouden en versterken

Bouwstenen

bos

Diverse soorten bomen gecombineerd met laag struweel, bosplantsoen resulterend in een dichte gevarieerde structuur. Plantafstand bomen minimaal $8^0 \times 8^0$ m, plantafstand bosplantsoen 1^0 m tussen de rij en 1^5 m in de rij. Struweelsoorten in de randen, ca. 10^0 m brede zoomvegetatie

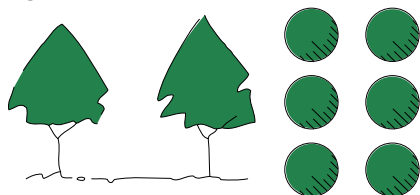
Sortiment bomen, gemengd:

- Quercus robur – zomereik
- Fraxinus excelsior – es
- Prunus avium – zoete kers
- Alnus glutinosa - zwarte els
- Carpinus betulus – haagbeuk
- Populus canadensis- Canadese populier
- Populus nigra – zwarte populier

Sortiment bosplantsoen, gemengd:

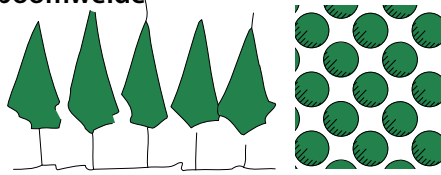
- Corylus avellana - hazelaar
- Crataegus monogyna - meidoorn
- Alnus glutinosa - zwarte els
- Viburnum opulus - Gelderse roos
- Prunus spinosa - sleedoorn
- Prunus padus - inlandse vogelkers
- Cornus sanguinea – rode kornoelje
- Acer campestre – veldesdoorn
- Sorbus aucuparia- lijsterbes

lanen

Bomenrij langs doorgaande wegen, gebruikmakend van één soort per weg/wegdeel. Plantafstand ca. 8^0 m

boomweide

Bomen geplaatst in rijen, gebruikmakend van één soort per weide.

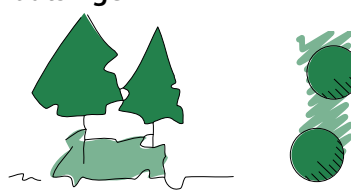
Plantafstand $10^0 \times 10^0$ m

Sortiment.o.a.:

- Populus canadensis 'Koster'
- Populus canadensis 'Ellert'
- Populus canadensis 'Robusta'
- Populus canadensis 'Marilandica'
- Populus canadensis 'Serotina'
- Populus nigra 'Vereecken'

Er zijn daarnaast nog veel niet genoemde populierenklonen mogelijk.

houtsingel

Boom- (en struik)soorten op een relatief smalle strook, waarbij een beperkte menging van soorten mogelijk is. Afwisselend gebruikt in een strook van min. 5^0 m breed, 3 rijen beplanting. Plantafstand 1^0 m tussen de rij en 1^5 m in de rij. Plantvrije ruimte van ca. 1^0 m aan weersijden van de singel. Bomen in de middelste rij: Quercus robur - zomereik, onderlinge plantafstand 10^0 m. Sortiment struiken: zie genoemde soorten bij 'bos'

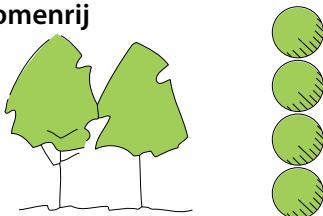
voorpootstrook

Tot enkele tientallen meters breed langs de openbare weg.
Verschillende soorten houtteelt

Sortiment: populier, zomereik en es
kenmerkend voor Schijndel is de populier

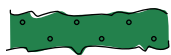
bomenrij

Hoge bomenrij langs het kavel gebruikmakend van één soort
per zijde om de perceelsgrens te benadrukken.
Plantafstand ca. 8° m

Sortiment: populier, wilg, zomereik of zwarte els

haag

hoge haag tot 2° m

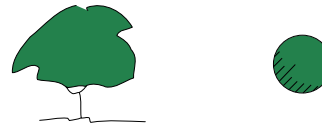
lage haag ca. 1²⁰ m

Haag rondom voor-, moestuin en/of boomgaard.
Hoog op de erfgrans, laag aan voorzijde van het kavel.
Plantverband: 2 rijen, 9 stuks/m, verspringend verband

Sortiment: beuk, haagbeuk, meidoorn, veldesdoorn, wilde
liguster

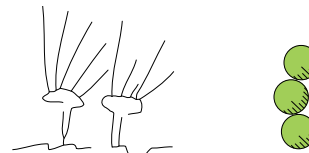
solitaire boom

Losse bomen verspreid over het kavel of als erfbeplanting, di-
verse soorten mogelijk.

Sortiment: populier, walnoot, zomereik, paardenkastanje,
beuk of linde

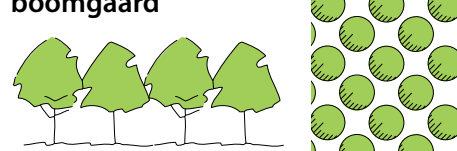
knotbomen

Lage bomenrij langs het kavel ter begrenzing. Eén soort per
zijde, bij voorkeur aan weerszijden van het kavel.
Plantafstand 4° tot 6° m

Sortiment: Salix alba - schietwilg of gewone wilg en Alnus
glutinosa - zwarte els. Kenmerkend voor Schijndel
is de knotwilg (Salix alba)

boomgaard

Hoogstamfruitbomen geplant als boomgaard. Onderlinge
plantafstanden afhankelijk van soort.

Appel 10° m, peer 8° m, pruim 7° m, kers 10° m.

N.B. zorg voor een afschermend raster bij begrazing. Daarbij
dient het raster afgestemd te worden op het landschap, bij voor-
keur gekloofd hout (eiken, kastanje of acacia)

Heeft u vragen over deze handleiding?

Neem dan contact op met:

de heer L. Kreule
landschapscoördinator gemeente Schijndel
afdeling Weg- en Waterbouw

T 073 544 09 99
E lkreule@schijndel.nl

T 073 544 09 99
F 073 547 88 40
I www.schijndel.nl

bezoekadres Markt 20, 5482 NG Schijndel
postadres Postbus 5, 5480 AA Schijndel